

POLIKLINISCH WERPEN VAN ZEUGEN

J.A.C. Broekman, bedrijfsleider Varkensproefbedrijf

In de varkenshouderij zijn diverse modeverschijnselen waar te nemen. Telkens komen er vragen en discussies over systemen, die ook al in het verleden werden toegepast. Werpen in een apart kraamhok is -één van die steeds terugkerende zaken.

Een knelpunt in de zeughouderij is het hoge uitvalspercentage van biggen tijdens de zoogperiode. In Nederland sterft tijdens de zoogperiode ongeveer 13% van de levend geboren biggen. Ondanks allerlei verbeteringen aan de kraamopfokhokken zoals boxuitvoering, biggenblazer, nestverwarmingssystemen en klimaatregelingen is dit percentage de laatste jaren nauwelijks verlaagd. Onderzoek op het Varkensproefbedrijf in Sterksel heeft aangetoond dat 76% van de sterfte onder pas geboren biggen in de eerste levensweek plaatsvindt. Ruim 54% van de totale biggensterfte vindt plaats in de eerste drie dagen. Het doodliggen van de biggen door de zeugen vindt voor 67% plaats tijdens de eerste drie dagen na de geboorte.

Rendementsverbetering

Nu uitbreidingsmogelijkheden op de bedrijven niet meer aanwezig zijn, moet **rendementsverbetering** vooral worden gerealiseerd door verbetering van de technische resultaten. Door de vergaande automatisering komt er op diverse bedrijven arbeid beschikbaar. Daardoor kan men meer aandacht gaan besteden aan de meest kritieke fase van de opfok.

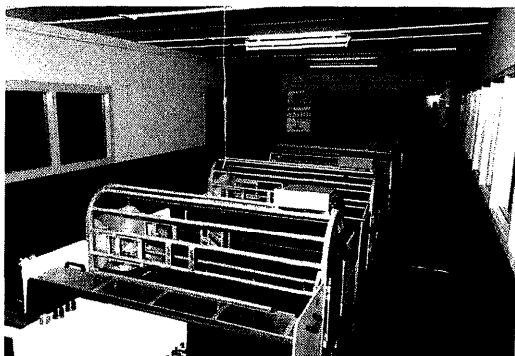

Foto: Poliklinische afdeling met Profiboxen en Recticel plafond ventilatiesysteem.

Om te trachten een ongestoorde opfok met een zo laag mogelijk uitvalspercentage te realiseren, wordt veel geïnvesteerd in de kraamopfokhokken. Een groot aantal voorzieningen van de kraamopfokhokken zijn alleen maar nodig tijdens het werpen en de eerste dagen na de geboorte. Omdat in alle kraamopfokhokken biggen worden geboren, moeten in elk hok alle voorzieningen worden aangebracht, waardoor de totale investeringskosten hoog zijn. Naar aanleiding van vragen uit de praktijk is erover nagedacht om weer net als vroeger met aparte kraamhokken te werken.

Poliklinisch werpen

Bij poliklinisch werpen maak je gebruik van aparte kraamhokken. Het werpen vindt plaats in een speciaal ingerichte en gecontroleerde omgeving. Dit geldt voor stalklimaat, hygiëne, hokinrichting en controle. Door het creëren van optimale omstandigheden, met name tijdens het werpen en gedurende de eerste kritieke dagen daarna, kan de biggensterfte worden teruggedrongen. De bedrijfsresultaten en het inkomen stijgen daardoor. Door toepassing van aparte kraamafdelingen wordt de arbeidsbehoefte groter.

Inrichting poliklinisch kraamhok

De zeug wordt enkele dagen voor het werpen in de kraamstal geplaatst en blijft hier tot ongeveer 4 á 5 dagen erna. De biggenuitval moet worden teruggebracht door optimalisatie van de omstandigheden, zoals:

- geboortemelding en een goede controle (video) tijdens het werpen, zodat bij problemen tijdig ingegrepen kan worden;
- goede bereikbaarheid van de zeug bij verlosingen;
- een apart micro-klimaat voor de biggen aan de zijkanten van de zeug. Hierdoor wordt

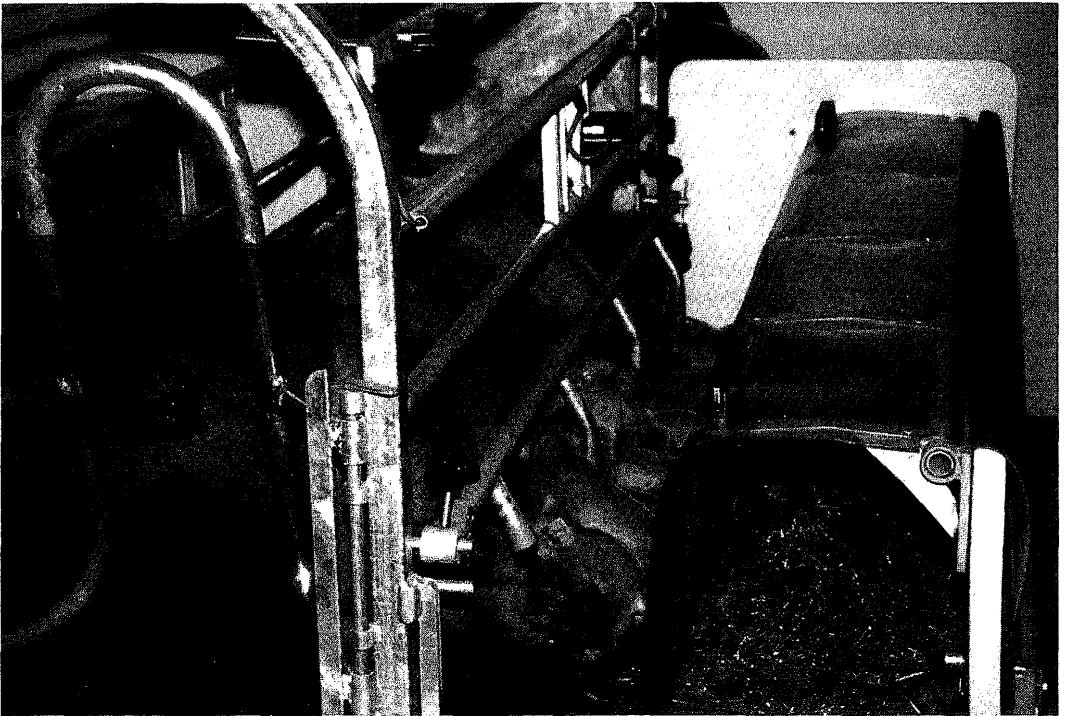

Foto: Profibox.

onder andere de kans dat biggen vlak na de geboorte verkleumen verkleind. Met een apart micro-klimaat drogen de biggen snel op, zijn zeer vitaal en nemen snel en veel biest op. Dit verhoogt de immuniteit van de biggen;

- stro/zaagselgebruik in de biggennesten;
- een vorm en/of uitvoering, waardoor er nauwelijks kans bestaat op doodliggen;
- een klein oppervlakte roostervloer;
- extra drinkwatervoorziening voor zeug en biggen;
- optimale hygiënische omstandigheden;
- beter stalklimaat (macro-klimaat). De ruimtemtemperatuur in de afdeling kan afgestemd worden op de behoefte van de zeugen. Verhoging van de ruimtetemperatuur tijdens de periode dat de biggen geboren worden is niet meer nodig door het aparte micro-klimaat voor de biggen in de nesten;
- directe mestafvoer.

Profibox

In Duitsland is door een ingenieursbureau voor het poliklinisch werpen een zeer lux uitgevoerd kraamhok ontwikkeld, de Profibox. Twee van deze hokken zijn gedurende één jaar oriënterend onderzocht. De positieve resultaten van dit onderzoek hebben ertoe geleid dat nu twee

afdelingen met elk 5 Profiboxen zijn ingericht. In deze afdelingen wordt de verse lucht door grondbuizen aangevoerd. De ventilatielucht komt via een gaatjesplafond van Recticel de afdeling in. De doorlaat van de gaatjes wordt automatisch geregeld aan de hand van de ventilatie-hoeveelheid en de temperatuur. Het systeem wordt bestuurd door een klimaatscomputer van Kempenservice. De mest wordt direct uit de stal afgevoerd.

De belangrijkste constructiekenmerken van de Profibox zijn:

- er zijn twee overdekte, doorzichtige biggennesten, rechts en links van de zeug;
- de vloer van de biggennesten is van kunststof en kan geheel of gedeeltelijk (electrisch) verwarmd worden;
- de vloer onder de zeug is grotendeels dicht en van rubber, alleen de achterste 30 cm is roostervloer;
- zodra de zeug gaat staan zakken de beide biggennesten ongeveer 20 cm (pneumatisch). Doodliggen van de biggen is daardoor niet mogelijk. De biggen kunnen in die periode niet bij de zeug komen. Nadat de zeug weer is gaan liggen komen de biggennesten naar boven;
- de drinkbakjes worden om de 20 minuten schoongespoeld en voorzien van vers water.

Alternatieven

Naast het gebruik van de Profiboxen wordt in een afdeling onderzoek verricht naar alternatieve mogelijkheden voor poliklinisch werpen. In deze afdeling zijn 6 verschillende boxen geplaatst, die gebruikt kunnen worden als poliklinisch kraamhok, als zoogopfokhok of als een combinatie van beide. De 6 verschillende boxen zijn:

1. Waninge : kraamhok/opfokhok;
2. Nooijen : kraamhok/opfokhok;
3. Inter Continental : kraamhok/opfokhok;
4. Lambert Geerkens : a. kraamhok;
b. opfokhok;
5. Kouwenberg : opfokhok.

Of poliklinisch werpen voor de praktijk haalbaar is wordt nu in Sterksel onderzocht. Vragen die nog beantwoord moeten worden zijn:

- zijn er goedkopere alternatieven voor de Profibox;
- hoe moet de verdere zoogfase eruit zien (verschillende hokontwerpen, koppelgrootte, enzovoort);
- welk management past bij het systeem;
- wat is de verbetering van de technische resultaten.

Als poliklinisch werpen werkelijk perspectief biedt voor de zeugenhouderij in Nederland zal dit een totaal andere bedrijfsopzet (inrichting en bedrijfsvoering) met zich mee brengen.

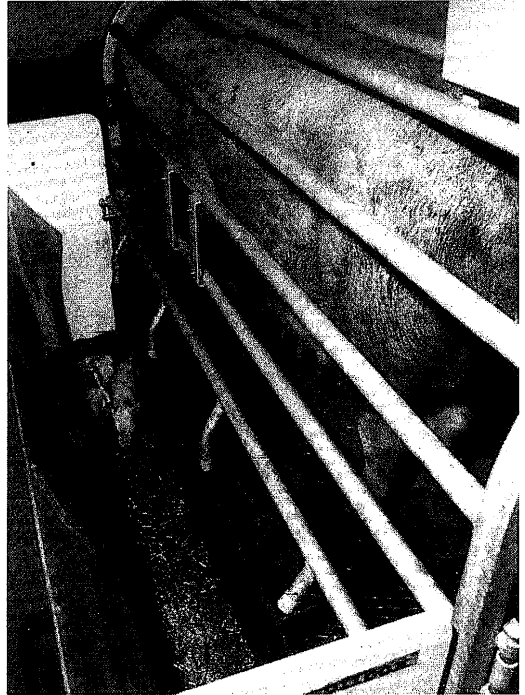

Foto: Zodra de zeug gaat staan zakken de biggennesten ± 20 cm. naar beneden.

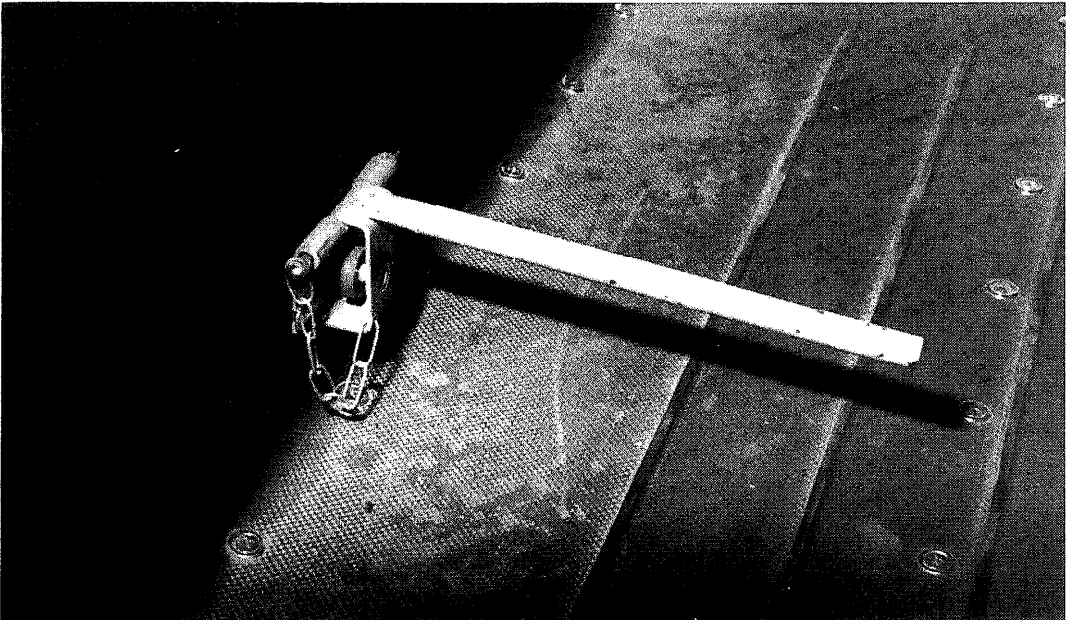

Foto: Geboortemelder: zodra deze door een big aangeraakt wordt, treedt de alarmering in werking.